

Uchwała z dnia 20 listopada 2003 r., III CZP 73/03

Sędzia SN Jan Górowski (przewodniczący)

Sędzia SN Tadeusz Domińczyk

Sędzia SN Marian Kocon (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie zażalenia Firmy Handlowo-Uslugowej "B."– Tadeusza M. i Łukasza M. , spółki jawnej na zarządzenie przewodniczącego Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 5 marca 2003 r. wydane w sprawie ze skargi na czynności komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym z wniosku Tadeusza R. po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 20 listopada 2003 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 16 lipca 2003 r.:

"Czy od zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika pobiera się piątą część wpisu stosunkowego (§ 53 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.) czy piątą część wpisu stałego pobieranego od skargi (art. 52 rozporządzenia) ?"

podjął uchwałę:

W postępowaniu egzekucyjnym obejmującym egzekucję roszczenia (świadczenia) o charakterze majątkowym pobiera się od zażalenia na postanowienie rozstrzygające skargę na czynności komornika piątą część wpisu stosunkowego na podstawie § 53 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).

Uzasadnienie

Na postanowienie Sądu Rejonowego w Kłodzku oddalające skargę na czynności komornika dłużnik wniósł zażalenie i opłacił je wpisem w kwocie 15 zł, odpowiadającym piątej części wpisu stałego należnego od skargi na czynności komornika według § 52 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm. – dalej: „rozporządzenie”).

Przewodniczący wezwał dłużnika do uzupełnienia brakującego wpisu od zażalenia kwotą 28,30 zł, uznając, że wpis ten powinien wynosić piątą część wpisu stosunkowego stosownie do § 53 pkt 7 rozporządzenia.

W zażaleniu na to zarządzenie dłużnik – z powołaniem się na uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 13 września 2000 r. III CZP 34/00 (OSNC 2001, nr 1, poz. 4) – podtrzymał swoje stanowisko.

Przy rozpoznawaniu tego zażalenia powstało przytoczone w sentencji zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, które Sąd Okręgowy w Świdnicy przekazał do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego przedmiotem przedstawionego temu Sądowi do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego może być jedynie kwestia budząca poważne wątpliwości prawne, na którą odpowiedź jest niezbędna dla rozstrzygnięcia sprawy. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9 i z dnia 23 lipca 1998 r., III CZP 9/99, nie publ.).

W sprawie zagadnienie prawne budzące wątpliwości zostało przedstawione w postaci ogólnej. Sąd Okręgowy zmierzał mianowicie do wyjaśnienia kwestii, jakiej wysokości i na jakiej podstawie obliczany wpis powinien być uiszczany od zażalenia na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika, niezależnie od tego, jakiego rodzaju roszczenie (o charakterze majątkowym bądź też o charakterze niemajątkowym) jest w konkretnym przypadku przedmiotem postępowania egzekucyjnego. Zważywszy jednak na okoliczność, że egzekucja w niniejszej sprawie dotyczy roszczenia (świadczenia) majątkowego (należności pieniężnej) przedmiotem przedstawionego zagadnienia prawnego mogła być jedynie kwestia wysokości wpisu należnego od zażalenia na postanowienie sądu

rozstrzygające skargę na czynności komornika w postępowaniu egzekucyjnym obejmującym tego rodzaju roszczenie (świadczenie).

Punktem wyjścia dla rozważań nad tak sformułowanym zagadnieniem prawnym jest reguła przyjęta zgodnie w orzecznictwie (por. uzasadnienie uchwał Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1996 r., III CZP 100/96, OSNC 1996, nr 12, poz. 161 i z dnia 25 czerwca 1998 r., III CZP 15/98, OSNC 1998, nr 12, poz. 201) oraz w przeważającej mierze w doktrynie, że kwestia wysokości wpisu od zażalenia na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika w postępowaniu egzekucyjnym w ogóle, a w tym i na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika w postępowaniu egzekucyjnym obejmującym roszczenie (świadczenie) majątkowe, podlega rozpatrzeniu w ramach postanowień rozporządzenia regulujących wysokość wpisów w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym (§ 48-54). Literalne zaś brzmienie przepisów tego rozporządzenia jednoznacznie wskazuje na to, że przynajmniej w przypadku, gdy postępowanie egzekucyjne obejmuje roszczenie (świadczenie) o charakterze majątkowym, wpis od zażalenia na postanowienie rozstrzygające skargę na czynności komornika wynosić powinien piątą część wpisu stosunkowego zgodnie z § 53 pkt 7 rozporządzenia. Przepis ten jest jedyną normą, która wśród przepisów regulujących wysokość wpisów w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym stanowi o wysokości wpisu od zażalenia w ogóle, a więc, *lege non distinguente*, także zażalenia na postanowienie rozstrzygające o skardze na czynności komornika. Według § 53 pkt 7 rozporządzenia „piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od zażalenia”. Nie ma tu żadnego zróżnicowania co do tego, o jakie zażalenie w tym wypadku chodzi, a więc zakres zastosowania omawianego przepisu nie został ograniczony do konkretnej kategorii postanowień, na które przysługuje zażalenie w postępowaniu zabezpieczającym lub egzekucyjnym.

Podnieść dalej trzeba, że § 53 pkt 7 rozporządzenia nie nawiązuje w ogóle do rodzaju i wysokości wpisu od wniosku o wszczęcie postępowania, w którym wydane zostało zaskarżone zażaleniem rozstrzygnięcie. Oznacza to, że wysokość wpisu od zażalenia na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika nie jest uwarunkowana – co do zasady – okolicznością, iż wpis od skargi na czynności komornika jest wpisem stałym. Odwołując się w tym miejscu do uregulowań zawartych w pozostałych postanowieniach rozporządzenia zauważyć należy, że wyraźne wskazanie w jego § 53 pkt 7 na to, iż chodzi tu o piątą część

wpisu stosunkowego, nie może być uznane za przypadkowe, lecz jest odzwierciedleniem woli ustawodawcy (por. uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1996 r., III CZP 100/96, OSNC 1996, nr 12, poz. 161). Zwrócić bowiem należy uwagę na fakt, że przepisy rozporządzenia różnicują wyraźnie pomiędzy ułamkową częścią wpisu w ogóle (a więc bez określenia, czy chodzi o ułamkową część wpisu stosunkowego, czy też ułamkową część wpisu stałego – tak np. w § 9 ust. 1-3 rozporządzenia), ułamkową częścią wpisu stosunkowego (tak oprócz § 53 pkt. 7 np. w § 23 ust. 1, § 25, § 31 i § 46 rozporządzenia) oraz ułamkową częścią wpisu stałego (tak np. w § 45 ust. 14 rozporządzenia). Zróznicowanie takie odnosi się także (z wyjątkiem przypadków, gdy rozporządzenie określa wpis należny od zażalenia jako wpis stały, nie nawiązując do jego ułamkowej części – por. § 4, § 18 ust. 3 i 4 albo § 20 ust. 3 rozporządzenia) do określenia wpisu należnego od zażalenia (por. odpowiednio § 9 ust. 3 pkt 2, § 45 ust. 14 i § 53 pkt 7 rozporządzenia. Można zatem stwierdzić, że pewną (przynajmniej zamierzoną) prawidłowością występującą w postanowieniach rozporządzenia jest określenie – w razie stosowania konstrukcji wpisu stanowiącego część ułamkową wpisu „pełnego” – w każdym wypadku, o ułamkową część jakiego rodzaju wpisu chodzi, czy też ujmując rzecz precyzyjniej – czy chodzi o ułamkową część wpisu stosunkowego, wpisu stałego albo po prostu wpisu bez dodatkowego określenia. W tym kontekście uprawniony jest pogląd, że jeśli w § 53 pkt 7 rozporządzenia mowa jest o piątej części wpisu stosunkowego, który powinien zostać uiszczony od zażalenia, to przepis ten, odnoszony do zażalenia na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika, należy odczytywać w ten sposób, iż od wymienionego zażalenia pobrany powinien być właśnie taki wpis, a nie wpis wynoszący piątą część wpisu stałego uiszczanego od skargi na czynności komornika.

Powyższe prowadzi do konkluzji, że w postępowaniu obejmującym egzekucję roszczenia (świadczenia) o charakterze majątkowym pobiera się od zażalenia na postanowienie rozstrzygające skargę na czynności komornika piątą część wpisu stosunkowego na podstawie § 53 pkt 7 rozporządzenia.

Za tym poglądem przemawia ponadto powoływana w orzecznictwie i literaturze argumentacja wsparta wykładnią historyczną. Skoro bowiem w stanie prawnym pod rządami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 1982 r. w sprawie określania wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 26, poz.

188) przewidziane było pobieranie od zażaleń w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym w sprawach majątkowych zgodnie z § 58 tego rozporządzenia ułamkowej (piątej) części wpisu stosunkowego, i zasada ta odnosiła się również do zażalenia na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika w takich sprawach, pomimo że sama skarga podlegała wpisowi stałemu, a obecnie obowiązujące rozporządzenie jedynie poprzestało na przyjęciu ogólnej normy określającej wpis od wszystkich zażaleń w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym, bez różnicowania charakteru sprawy na majątkowy albo niemajątkowy, to można zasadnie twierdzić, że w zakresie spraw obejmujących egzekucję roszczeń (świadczeń) majątkowych wolą ustawodawcy nie było dokonywanie jakiegokolwiek zmiany normatywnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy powziął uchwałę jak wyżej (art. 390 k.p.c.).